

LA COOFICIALITAT, BEN ENTESA

CARTES

Ciutat de Mallorca, 1 d'Abril de 1976

PER AINA MOLL

Fa pocs dies, un bon amic em manifestava els seus dubtes sobre l'eficàcia de la cooficialitat —si s'arribava a aconseguir— per arribar a la completa normalització de l'ús de la nostra llengua a Mallorca. Li vaig replicar que la cosa realment difícil és aconseguir-la, però que si s'aconseguia, estic absolutament segura de la seva eficàcia.

Ell em digué: "No, perquè si aquí el castellà és oficial i el català cooficial, i a la resta d'Espanya només hi ha castellà oficial..."

I aleshores aclarírem un solemne malentès que hi havia entre nosaltres i que, pel que després he pogut comprovar, està molt estès entre el públic en general.

En voler aclarir aquest malentès, m'adon que el nom adoptat majoritàriament per l'Assemblea de la Campanya per la Cooficialitat i discutit diverses vegades, resulta ambigu. CAMPANYA POPULAR PER LA COOFICIALITAT DEL CATALA A LES ILLES pot fer pensar que volem el català a les Illes, però no als altres llocs, però a mi ni m'havia passat pel cap aquesta possibilitat d'interpretació minimalista. Sempre havia atribuït les discussions sobre el nom, a l'interès d'evitar malentesos del públic no preparat; personalment, vaig donar el meu suport a l'afegitó "a les Illes", després de "Català", per por de l'absurd recel que molts de mallorquins encara tenen al nom de català: tenia por que molts diguessin: "jo, el mallorquí, el vull, però el català no". Per altra part, la campanya va néixer aquí, sense contacte previ amb les altres regions catalanes, i era natural que el nom ens comprometés només a nosaltres; record que es proposà usar l'adjectiu INSULAR, però "campanya popular insular..." sonava malament. En fi, acabarem per decidir per majoria el nom de la campanya que ja coneixeu, i pel que es veu la confusió ha estat fenomenal.

Com que em sembla molt urgent aclarir conceptes, i no tenc possibilitat d'entrar en contacte amb gaire membres assidus de l'assemblea amb temps per entregar l'original al diari, faig l'aclariment a títol completament personal.

Si s'entén que allò que demanam és LA COOFICIALITAT DEL CATALA A LES ILLES, i només a les Illes, estic absolutament d'acord amb els qui pensen que és demanar massa poc. Ara bé: seria absurd demanar això. En tot cas, es tractaria de demanar la cooficialitat del català A TOTES LES TERRES DE PARLA CATALANA (inclòs el Rosselló, que s'hauria d'entendre amb els francesos per aconseguir la cooficialitat amb el francès). Però al meu entendre això tampoc no basta. Demanam (almenys jo deman, i em pensava que tots hi estàvem d'acord) LA COOFICIALITAT DEL CATALA A TOTES LES TERRES DE L'ESTAT ESPANYOL. I la petició em sembla, no sols ben natural, sinó l'única justa i raonable en les circumstàncies actuals.

Naturalment, don per suposat que s'ha de reclamar també la cooficialitat de les altres llengües minoritàries de l'Estat espanyol. I aquest és el sentit lògic de la nostra declaració de solidaritat en el primer comunicat de la Campanya —no la reclamam nosaltres directament,

perquè pensam que la seva reivindicació correspon a gallecs i bascos; però la consideram d'estricta justícia.

Vistes així les coses (i a mi em sembla l'única manera lògica de veure-les), demanar l'oficialitat o la cooficialitat del català és demanar exactament la mateixa cosa: el català no és oficial i volem que ho sigui: per tant, DEMANAM LA SEVA OFICIALITAT; però hi hauria altres llengües oficials dins l'Estat: per tant, DEMANAM LA COOFICIALITAT de totes aquestes llengües.

La deformació produïda per un llarguíssim període de diglòssia greu, explica potser que a molta gent no li passi per la imaginació demanar la cooficialitat del català a Madrid. Però, per poc que hi pensem seriosament i amb afany d'objectivitat, veurem que és l'única manera d'aconseguir aquesta "ESpanya UNIDA" de la qual es parla tant. No es poden "reconocer y respetar las peculiaridades regionales" i considerar-les com a "patrimonio común de una España unida" sense assumir totalment aquestes "peculiaritats", sobretot la lingüística, que és la més definidora, reconeixent la seva oficialitat. Reconèixer i respectar característiques essencials de minories sense integrar-les en una unitat que sigui realment una SUMA de totes les personalitats que conviuen a l'Estat, és marcar diferències i fomentar separatismes: si un grup minoritari es veu considerat com a "diferent" dins una comunitat, serà fàcil que senti la temptació de separar-se'n i fer vida apart; si se sent integrat amb plenitud de drets dins una comunitat múltiple, no tindrà motius per a desitjar la separació.

Per això consideram que la reivindicació dels drets de les llengües minoritàries és un postulat essencial que hauria d'esser assumit per tota persona vertaderament democràtica, i per tant, per tots els grups polítics, sigui quina sigui la seva ideologia. Hem demanat diverses vegades als grups polítics d'aquí, des d'aquesta Columna de Foc, que assumeixin la nostra reivindicació. Vull afegir ara que no ens referim únicament als partits de les illes, sinó a tots els qui funcionen i funcionaran en el futur dins l'Estat espanyol. M'atreveix a demanar (a títol personal si cal, però en nom de la justícia) a totes les persones i grups de les Illes amb vocació de protagonisme polític, que prenguin com a tasca prioritària i urgent presentar a tots els partits d'àmbit nacional la reivindicació de la cooficialitat de totes les llengües de l'Estat espanyol. La marginació en què semblen quedar els grups regionalistes de l'organització unitària de l'anomenada Oposició Democràtica, i el fet que els grups instal·lats dins el sistema (membres del Govern inclosos) parlin de "regionalisme" en tons inefablement nebulosos, em fa tèmper que la idea de la cooficialitat, que a mi em sembla tan natural, no els hagi passat tan sols per la imaginació.

La cooficialitat implicaria que totes les llengües cooficials fossin ensenyades a tot l'àmbit de l'Estat espanyol. No que

cad» espanyol les sabés totes, naturalment; però és clar que l'EGB els nins haurien d'aprendre a l'escola una llengua nacional, a més a més de la seva pròpia. No em digueu que és inútil per a un infant castellà aprendre català: tot allò que afavoreix la convivència i elimina discriminacions, és útil; en tot cas, als immigrants que vénen a viure a zona de parla catalana, els seria molt més útil haver après el català que el francès o l'anglès. Per altra banda, si el coneixement del català fos un coneixement de nivell d'EGB per a milions de nins espanyols (molts d'ells de llengua materna castellana), tota persona mitjanament culta es preocuparia d'aprendre'l (no com ara, que un metge o un notari castellà que fa deu anys que viu aquí diu com la cosa més natural del món que "no sap mallorquí", i en canvi li cauria la cara de vergonya si al cap de deu anys de viure a terra francesa hagués de confessar que no sap francès).

Ja Unamuno deia que "NINGUN ESPANOL CULTO DEBE TENER QUE ACUDIR A TRADUCCIONES DEL CATALAN Y DEL PORTUGUES". Clar que el seu anticatalanisme rabios li feia dir també que no s'havia de parlar (¿us imaginau, estudiar català com qui estudia llatí, o un castellà capaç d'entendre un poema de N'Espriu o una novel·la d'En Pedrol, i incapaç de demanar un café amb llet en català?). L'home afirmava que "al fin y al cabo se unificará el lenguaje de toda España" (¿què diria, ara, si veies reivindicar, no sols les llengües de llarga tradició reivindicativa, sinó també el BABLE asturià?), i que "no se debe dar validez oficial a otro idioma que no sea el idioma nacional castellano. Las demás, QUE SE DEFIENDAN COMO PUEDAN, pero sin protección oficial alguna del Estado".

Unamuno escrivia tot això el 1916 ("Andanzas y visiones españolas", capítol "De Salamanca a Barcelona", escrit precisament a Mallorca). Per sort, "ja ha plogut de llavors ençà", i confii que avui cap intel·lectual castellà de la talla d'Unamuno no s'atreveria a fer afirmacions semblants (la darrera que he transcrit, sembla una invitació al separatisme). Unamuno s'indignava també que uns quants anys abans, el batle de Barcelona, s'hagués ATREVIT a adreçar-se en català a "su Majestad el Rey".

Ara, en canvi, el Rei actual ha donat la primera passa adreçant-se ell en català al poble de Barcelona. Es de suposar que faci comptes d'aprendre'l bé aviat, i que consideri natural que el nostre batle, si el va a veure a Madrid, li parli en la nostra llengua. Això és la cooficialitat; això acompanyat, naturalment, de totes les mesures necessàries per difondre el seu coneixement i el seu ús, de manera que tothom consideri natural que a terres castellanes es parli quasi exclusivament el castellà en l'ús públic local: supòs que és això el que volen dir els qui propugnen que el català sigui oficial aquí, i el castellà "la llengua de relació". Però això és el resultat normal d'una cooficialitat plena, lliurement acceptada. Que així sigui!

Senyor Director del Diari "Ultima Hora":
Li agrairíem que publicàs aquesta carta:
Dissabte dia 27 de Març, un membre de la CAMPANYA PER LA COOFICIALITAT DEL CATALA A LES ILLES es va dirigir als grans magatzems de la Plaça Pio XII per oferir-los la possibilitat de cooperar en l'anomenada Campanya.

Després d'haver-se topat amb un caramull de dependents i una encarregada de planta que exigien "hábleme en castellano, que no entiendo", va poder xerrar amb l'encarregat general, en nom de la Direcció. Aquest senyor el rebé amb la mateixa solfa del "castellano, por favor". El membre li explicà en castellà de què es tractava i l'ofertament fou rebutjat, al·legant "QUE LA CENTRAL ESTA EN MADRID Y A LA DIRECCION ESTO NO LE INTERESA". El membre donà les gràcies en català per haver-lo atès, afegint que, possiblement aquesta actitud de desinterés cap a la nostra realitat cultural i el fet de que la gran majoria de dependents ni es molestassin en intentar entendre el català, podria repercutir damunt les vendes.

Veureu; això, encara que tot en català, ho entengué perfectament el senyor encarregat general. I replicà:

—"Esto no puede en absoluto influir en las ventas. Además, le diré que aunque me estoy enterando de lo que dice, NO LE ENTIENDO NI LE QUIERO ENTENDER, porque aquí en Mallorca ESTAMOS EN ESPAÑA Y USTED TIENE LA OBLIGACION DE HABLARME EN CASTELLANO. Y SI SIGUE HABLANDOME EN CATALAN, PUEDE IRSE. MARCHESE".

Informada l'Assemblea de la CAMPANYA que es reunia el mateix dissabte sobre aquest trist fet, decidí fer pública la seva protesta i es dirigí en massa als magatzems protagonistes, conseguint xerrar amb el senyor encarregat general. El qual, fort i no et moguis, deia no entendre el català i va necessitar un intèrpret per comprendre la protesta. Va ratificar allò que havia succeït el dematí i, quan li demanaren si hi hauria un canvi de postura en el futur, es va espolsar les responsabilitats dient que ell no era el director.

Davant aquest desagradable i trist fet, l'Assemblea de la CAMPANYA PER LA COOFICIALITAT DEL CATALA A LES ILLES vol fer constar públicament:

- 1.- La seva enèrgica protesta i unànime repulsa davant aquest fet i similars, que ocorren, per desgràcia, dia a dia.
- 2.- Com a illencs de parla catalana tenim el dret indiscutible d'emprar la nostra llengua, sobretot essent a CA-NOSTRA.
- 3.- Que cap dels seus membres comprarà res en aquests magatzems mentre la nostra llengua hi sigui discriminada.

Demanam a tots els mallorquins que estimen la nostra llengua que s'adhereixin a la nostra postura.

Si hi ha molts de clients que fan en català la seva demanda i se'n van sense comprar en veure's obligats a parlar castellà, els amos dels magatzems comprendran que si volen treure diners de Mallorca han d'acceptar la llengua de Mallorca.

Assemblea de la CAMPANYA PER LA COOFICIALITAT DEL CATALA A LES ILLES.

CONSULTORI

Una carta molt amable i encoratjadora que ens envia Antoni Trobat Ramon, de Ciutat, ens permet inaugurar aquesta secció. Desitjam i esperam que molts dels nostres lectors s'animeran a participar-hi.

L'amic Antoni Trobat ens demana que l'orientem en relació a les històries de Mallorca que hi ha publicades. Li hem de dir que, així com existeixen nombroses monografies —algunes d'elles excel·lents— sobre aspectes concrets de la nostra història, abunden poc, en canvi, i no sempre són satisfactòries, les obres de caràcter general.

Com que suposam que l'interessa sobretot un tractat d'iniciació, li recomanem el RESUMEN DE HISTORIA DE MALLORCA de Pere Xamena (Felanitx, 1970), que troba a la venda al preu de 70 pessetes.

Entre els llibres de divulgació referits a un període històric determinat, és molt notable LA TRAGICA HISTORIA DELS REIS DE MALLORCA (Edit. Aedos, 1960; 225 pts.), de J.E. Martínez Ferrando.

Agrafim cordialment a Antoni Trobat el seu interès i esperam haver-lo complagut.

COLABORACIONES

CARTAS DESDE LA COLMENA

PUNTO CRITICO

POR DAMIA FERRA-PONÇ

Escribo en un momento de particular incertidumbre política a raíz de las tensiones desatadas por el trágico final del secuestro de Angel Berazado. Los últimos tiempos, por otra parte, no habían destacado por un proceso de clarificación esperanzadora, sino por crecientes contradicciones cargadas de oscuros presagios. Un gobierno que, en teoría, debió ser la transición serena hacia la democracia se fue deteriorando, envejecido prematuramente por la manifiesta incapacidad de alcanzar unos objetivos reiterados una y otra vez en cada comunicado al país. En unos pocos meses, el equipo dirigente se ha encontrado gastado y desacreditado en un callejón sin salida. La necesidad de recuperar una imagen válida ante la sociedad puede llevarle, no obstante, a acciones precipitadas y de efectos muy opuestos a los fines que, en apariencia, las justifican.

No es precisamente la oposición la responsable del naufragio gubernamental. Esa oposición que lentamente recupera —aún al margen de la legalidad— su voz y su acción supo dar, en el momento clave de la muerte de Franco, un indiscutible ejemplo de serenidad y sensatez. Ninguna provocación partió de sus filas, al contrario: tuvo a bien conceder una tregua al nuevo gobierno con el fin de facilitarle unas reformas que pretendían homologarnos con las democracias occidentales. En un punto se mantuvo firme la oposición: la opción democrática debía ser para todos sin discriminaciones, sin condiciones excluyentes. Pero en los Estados Unidos inquietaba la posible presencia de comunistas en los gobiernos europeos. El general Haig fue muy explícito en este punto, aún a costa de interferirse descaradamente en los asuntos internos de las naciones europeas. Nuestro gobierno lanzó como condición primera para participar en el juego democrático la condición de "ser verdaderamente demócratas". Los totalitarismos, quedaban, pues, al margen. Pero la aplicación del calificativo apuntaba, en exclusiva, a la izquierda. El Partido Comunista debía seguir en la ilegalidad. Fraga arguyó, en defensa del "no" a la legalización de los comunistas, el ejemplo —erróneo por falso— de la República Federal Alemana. Por otra parte, el gobierno pareció olvidarse que, en el extremo opuesto al comunismo, los vientos totalitarios habían soplado con intensidad igual o mayor. Diríase que los gestores de nuestra "democracia futura" rechazaban a Stalin pero silenciaban que, en la derecha, habían crecido los Mussolini, Hitler y similares.

Se ha escrito que la ofensiva del bunker —manifestaciones de Piñar, Girón, Sánchez Covisa...— ha hecho naufragar las esperanzas del gobierno de llevar adelante un proceso democratizador sin topar con una beligerancia agresiva de tales sectores inmovilistas. Es una elemental norma política procurar los medios idóneos para alcanzar los fines propuestos. Aún nos interrogamos inútilmente sobre las fuerzas que debían respaldar al gobierno "de las

reformas" para vencer la resistencia —no siempre pacífica— de quienes no se hallan dispuestos a tolerar el menor cambio que pueda implicar un recorte en su monopolio del poder. A fuerza de vacilaciones, de timideces, se llegó a exasperar a la oposición, a convencerla de que las "reformas", si llegaban, resultarían de una inoperancia tal que no valía la pena apoyar su gestión por parte del gobierno, ni siquiera con la tregua del silencio. Y la oposición acabó uniéndose y proclamando su rechazo al equipo gobernante. De la convicción que el gobierno había fracasado nació la "Coordinación Democrática".

Después de su fracaso ante la oposición, el gobierno puede ceder a un espejismo particularmente peligroso: buscar la supervivencia a costa de granjearse una imagen "dura" ante sus derechas. El bunker ha proclamado que es, de nuevo, "combatiente" y que no tolerará otra legalidad que la surgida del 18 de julio. Interpretamos: que se opondrá hasta por la violencia, a cualquier cambio institucional que se proponga como objetivo que este deje de ser un país de vencedores y vencidos. Ya sabe pues, el gobierno, a qué atenerse sobre sus "halcones". Su crédito, ante ellos, es escaso por no decir nulo. "Fraga dimite, el pueblo no te admite" se gritó en una concentración bunkeril. ¿Se caerá en la trampa de buscar en el bunker el apoyo que la oposición ha rechazado? Para los ministros del gobierno "de la reforma" que sigan creyendo en la eficacia de los gestos autoritarios no estará de más recordarles que, en Alemania, Schmidt ha pretendido mantener su fama de "hombre firme" alentando acciones espectaculares contra los extremistas de izquierda de la Baader-Meinhoff. Ha creído poder iniciar una "caza de brujas" controlada para asegurarse la aquiescencia de los sectores conservadores de la República Federal. Pero el proceso, una vez iniciado, se le ha escapado de las manos. Y en la Alemania "libre" unos tribunales grotescos, auténticos remedos inquisitoriales, depuran de izquierdistas la administración, la enseñanza... A cada "bruja" cobrada, el líder derechista Franz Joseph Strauss sonríe. Schmidt ha puesto en sus manos, sin pretenderlo, un instrumento legal para deshacer las filas de sus enemigos.

El ejemplo alemán puede servir de advertencia a quienes pretenden contentar al bunker mediante concesiones, la más espectacular adoptar actitudes de rígida intransigencia. Cuando la ETA secuestró a Berazadi, el gobierno prohibió toda negociación encaminada a facilitar fondos a una organización que los utilizaría para financiar nuevas acciones. Ahora, después del trágico desenlace, es preciso reflexionar si se ha escogido el camino válido que conduce al fin de las acciones extremistas o si estamos a punto de asistir ante una nueva escala de la terrible dicotomía terrorismo/represión. Si, como en el título de una famosa película, nos lanzamos al "Juego de la guerra" el futuro no puede ser la paz, sino la sangre. Las sirenas de la derecha no dudo que aplauden las palabras de Fraga cuando promete a la ETA la guerra que desea. Y van a aplaudir aún más las acciones que, esperan, han de seguir a las palabras del ministro de la Gobernación. "La violencia es simple. Las alternativas a la violencia son complejas", dice una vieja frase pacifista. El futuro, si deseamos evitar la tragedia, no se halla en recoger retos ni prometer acciones bélicas para satisfacer los fines totalitarios de los halcones de derecha. Una vez desatada la lucha, ninguna acción parecerá suficiente al bunker que aspira a desbordar al gobierno después de lanzarlo a una aventura suicida.

No se trata de silenciar el alcance de una tragedia, sino de saber que sólo cuando dispongamos de un aparato institucional que otorgue a Galicia, a los Países Catalanes y al País Vasco, sus plenos derechos habremos conseguido el objetivo de una convivencia firme. La otra opción sería el suicidio...

MIRILLA DEMOCRATICA

A LA CARCEL

Oigo, patria, tu aflicción... porque realmente existe una atmósfera política enrarecida. Quienes se autodenominan patriotas están, al parecer, dispuestos a machacarlo todo antes que apearse del burro. También Hitler tenía continuamente en sus morros declaraciones bombásticas de amor a la patria, y cuando vio que podían instalarse en el poder los "no arios" dio orden de arrasar, de destruir, toda Alemania. "Après moi, le déluge!".

Aquí no se llega a tanto. Después de todo, los fascistas españoles han tenido siempre maneras más suaves, aunque también contundentes. Pero nadie podrá negar que la última ofensiva, casi desesperada, de la ultraderecha para conservar sus privilegios está deteriorando enormemente las relaciones de convivencia.

El ministro de Justicia dio en la diana con esta frase: las leyes no sólo deben dar a cada uno lo suyo, como dice la definición romana de la Justicia, sino también quitar a cada uno lo que no es suyo. Y ha habido mucha apropiación indebida durante el último período de la historia de España. Empezando por la totalitarización del pensamiento y de su expresión hasta el copo del poder político, económico y sindical, el pueblo, la nación española, ha sido el pretexto noble de muchas corruptelas y de muchos desafueros. Se ha cometido con la patria el sacrilegio de usarla como tapadera de negocios turbios y actos desvergonzados de violencia moral, e incluso física.

Oigo, patria, tu aflicción... La mentira sin escrúpulos, el sufrimiento del perseguido por rebelarse ante la injusticia, la arbitrariedad suscitadora de protestas, los continuos atentados a la dignidad, la entronización de la estupidez y del cretinismo, la exaltación de la fuerza bruta son heridas que afligen el alma del pueblo, son la gangrena de la patria, el cáncer que mina poco a poco la convivencia social.

Cada día la prensa viene repleta de noticias de prohibiciones, detenciones y dificultades al libre desarrollo físico y moral del alma española. En cambio, por mucho que se busque, no aparecen las otras noticias, esperadas, deseadas, gritadas, casi, con desesperación, que indicarían un patriotismo real dispuesto, no ya a dar la vida, sino simplemente a restituir, patrióticamente, poder y medros en bien de la comunidad nacional.

PERE BONNIN

Xaloc
GALERIA DE ARTE

EXPONE

MIGUEL AGUILAR

DEL DIA 30 DE MARZO AL 12 DE ABRIL 1976

CALLE AGUA, 3 — PALMA DE MALLORCA. — TEL: 21-59-12

DECLARACIONES IMPUESTO

RENTA PERSONAS FISICAS

ASESORAMIENTO Y PREPARACION

Edificio España (Plaza Olivar) 3.º - C

Pasaje Santa Catalina de Siena, 2 - Tel. 21 73 60